

Kristianstads
kommun

www.kristianstad.se

Riktlinje för kamerabevakning

Fastställd av Kommunstyrelsen 2024-04-24 att gälla från och med 2024-04-24

Innehållsförteckning

Varför riktlinjer?	4
Funktioner	4
Innan kamerabevakning övervägs	4
En kompletterande skyddsåtgärd	4
Förebyggande åtgärder	5
Kamerabevakning- gällande lagstiftning	6
Dataskyddsförordningen	6
Vad gäller enligt kamerabevakningslagen?	6
Vad avses med kamerabevakning enligt kamerabevakningslagen?	6
Personbevakning.....	6
Manövreras på platsen	7
Regelbundet upprepad personbevakning	7
Separat teknisk anordning för avlyssning eller upptagning av ljud	7
Separat teknisk anordning för att behandla upptaget bild- och ljudmaterial	7
Vad gäller enligt dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen?	8
Behandla för berättigade ändamål	8
Principen om uppgiftsminimering	8
Identifiera er rättsliga grund	8
Informera mera	8
Spara mindre	9
Se över säkerheten	9
Förhandla med facket	9
Tillsynsmyndighet	9
Tillstånd	9
När behövs tillstånd?	9
Förutsättningar för tillstånd enligt dataskyddsförordningen	10
Hur bevakningen ska utföras	11
Teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet.....	11
Upptagningsområdet	11
Konsekvensbedömning	12
Ansökan om tillstånd	13
Gäller tidigare tillstånd?	13
Överklaganden	13
Ändrade förhållanden	13
Kamerabevakning som inte är tillståndspliktig	13
Särskilt angivna undantag.....	14
Ändrade förhållanden	14
Information om kamerabevakningen	14
Krav på tydlig och klar information	14
Undantag från upplysningskravet och rätten till information	16
Särskilt om arbetsgivarens upplysningsplikt	16
Verksamhetsspecifika platser med kamerabevakning	16
Kamerabevakning på arbetsplatsen	16
Skola	17

Skolgårdar	17
Särskilt om skolfasader	18
Inomhus i en skolbyggnad	18
Digital tillsyn genom kamerabevakning inom insats beviljad genom socialtjänstlagen eller lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	19
Kamerabevakning vid entréer, i receptioner och väntrum.....	20
Idrotts- och simhallar.....	21
Kommunala fastigheter.....	21
Drönare.....	21
Hantering av bevakningsmaterial.....	22
Hur ska bild- och ljudmaterial från kamerabevakning skyddas?.....	22
Hur länge får man spara material från kamerabevakning?	22
Tystnadsplikt och utlämnande av material från kamerabevakning	22
Offentlighets- och sekretesslagen gäller för myndigheter	23
Utlämnande till en brottsbekämpande myndighet.....	23
Rutin för utlämnande till en brottsbekämpande myndighet	23
Utlämnande till kommuner och myndigheter som ansvarar för räddningstjänst.....	24
Även andra regler om sekretess till skydd för enskilda kan bli tillämpliga	24
Sekretess vid förteckning över kamerabevakning	24
Ansvar för utlämnande av allmän handling.....	25
Begäran om registerutdrag enligt dataskyddsförordningen	25
Ansvarsfördelning inom kommunen	25
Ansvar för tillstånd, information och hantering av inspelat material.....	25
Ansökan om tillstånd enligt Kamerabevakningslagen	26
Förteckning	27
Uppföljning av kamerabevakning	27
Samarbete med andra kommuner.....	28
Vad händer om kommunen bryter mot bestämmelserna?	28
Sanktioner.....	28
Skadestånd och andra varningar.....	29

Varför riktlinjer?

Då kamerabevakning behandlas i flera lagar och förordningar (Dataskyddsförordningen, Kamerabevakningslagen, Offentlighet och sekretesslagen m.fl.) är det viktigt med riktlinjer. Detta för att skydda den personliga integriteten, följa lagar och regler, främja transparens och ansvar, minska felaktig användning samt upprätthålla anställdas och medborgares förtroende.

Utgångspunkten i dokumentet grundar sig på de råd och information som IMY tillhandahåller.

Det finns inget som hindrar att en förvaltning eller verksamhet inför lokala -eller förvaltningsspecifika riktlinjer kring användningen av kamerabevakning. Det uppmuntras att förvaltningar upprättar en lokal riktlinje, som är i linje med den övergripande riktlinjen, i syfte att ha relevant information kopplat till respektive verksamhet.

Funktioner

I dokumentet finns följande benämningar på funktioner:

- Systemägare: är Trygghet -och Räddningscentralen (TRC)
- Systemförvaltare: är behörig beslutsfattare på TRC
- Processägare: är Säkerhetschefen på Avdelningen för Skydd och Säkerhet (ASOS)
- Kamerabevakningssamordnare: är den som blivit utsedd av säkerhetschefen, räddningschefen samt systemförvaltaren att samordna implementerande av kamerabevakning. Denne har tillika en rådgivande/ stöttande roll beträffande inkoppling av teknik, och kontrollerande funktion kopplat till rutinefterlevnad.
- Anläggningsägare/ansvarig: Är den som blivit utsedd att vara ansvarig för anläggning och kamerabevakningen, till exempel en chef för aktuell verksamhet eller förvaltning. Denne är också kontaktperson mot kamerabevakningssamordnaren.
- Personuppgiftsansvarig: enligt dataskyddsförordningen är den organisation som bestämmer för vilka ändamål uppgifterna ska behandlas och hur behandlingen ska gå till. Det är den personuppgiftsansvarige som ska se till den behandling av personuppgifter som utförs är tillåten. Definitionen personuppgiftsansvarig innebär för en förvaltning att det är den kommunala nämnden, själva myndigheten, som är personuppgiftsansvarig. Själva ansvaret som personuppgiftsansvarig kan aldrig delegeras till en enskild tjänsteman.

Innan kamerabevakning övervägs

En kompletterande skyddsåtgärd

Kamerabevakning av personer innebär ett ingrepp i enskilds personliga integritet. Innan kameror övervägs ska därför andra förebyggande åtgärder övervägas. En

rekommendation är att söka kontakt med kommunens brottsförebyggande samordnare eller kommunens säkerhetsavdelning för rådgivning och stöd.

Kamerabevakning ska endast bedrivas då intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Installation av bevakningssystem med kamera ska därför ses som en kompletterande skyddsåtgärd då andra insatser visat sig vara otillräckliga eller inte möjliga att genomföra. Det är alltså av betydelse att veta vilka alternativa och kompletterande åtgärder som finns. Brottsförebyggande åtgärder ska först inventeras, övervägas och om förutsättningarna tillåter det prövas. Om andra tänkbara åtgärder är enklare att använda, billigare, mindre integritetskränkande och mer effektiva ska kamerabevakning inte ske.

Förebyggande åtgärder

I första hand kan exempelvis följande förändringar övervägas

- borttagande av träd, buskar och plank som skymmer sikten och förhindrar insyn
- en översyn av förvaringen och märkningen av stöldbegärligt gods
- översyn av dörrar och fönster vad avser materialval, konstruktion m.m.
- installation- och översyn av lås- och larmsystem
- behov av kompletterande belysning
- borttagande av brännbart material såsom närliggande förråd, containers, papperskorgar liksom annat material som kan användas vid anläggande av brand
- översyn av tillträdesrutiner och lokalutformning
- ändring av användningen av lokaler i fastigheten som ger fler besökare och användning en större del av dygnet
- förläggning av gång och cykelvägar, motionsslingor och bilvägar förbi utsatta fastigheter
- ombyggnad- och nybyggnation i närheten som medför att området befolkas i högre utsträckning
- rörelsestyrda vattenkranar som inte går att lämna öppna
- andra liknande åtgärder som försvårar eller motverkar det oönskade beteendet, exempelvis avstängning av öppet WiFi
- ökad vuxennärvaro och elevskyddsombud i skola
- ökad rondering av vaktare
- kontakt med lokal polis för att få ökad närvaro
- samarbete med föreningar i närområdet (grannsamverkan, nattvandringar mm)

Förebyggande åtgärder som vidtagits ska dokumenteras för att kunna utvärdera om de fått effekt. Detta för att kunna tydliggöra om kamerabevakning är en mer lämplig åtgärd.

Så kallad "dummy", kameraattrapp och falsk skyltning att videobevakning sker trots att det inte finns någon, får inte användas.

Kamerabevakning- gällande lagstiftning

Dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningen gäller för all personuppgiftsbehandling, vilket även innefattar personuppgiftshantering i bild. Dataskyddsförordningen är en EU-rättsakt och gäller framför svensk lag. Vid beslut som kan påverka barn ska det enligt Barnkonventionen göras en barnkonsekvensanalys. *(Se praktiska hänvisningar)*

Vad gäller enligt kamerabevakningslagen?

Kamerabevakningslagen är en kompletterande svensk nationell lagstiftning till dataskyddsförordningen och gäller för den som kamerabevakar i Sverige. I det fall en myndighet kamerabevakar en plats dit allmänheten har tillträde, till exempel vid gator, torg, parker, transportmedel för allmänna kommunikationer samt ankomst- och avgångshallar, krävs tillstånd enligt kamerabevakningslagen. I lagen regleras krav och hantering rörande tillstånd till kamerabevakning.

Oavsett om kamerabevakningen kräver tillstånd enligt kamerabevakningslagen eller inte ska reglerna om personuppgiftsbehandling i dataskyddsförordningen alltid följas.

Vad avses med kamerabevakning enligt kamerabevakningslagen?

Med kamerabevakning avses enligt 3 § kamerabevakningslagen

- a) att en tv-kamera, ett annat optisk-elektroniskt instrument eller en därmed jämförbar utrustning, utan att manövreras på platsen, används på ett sätt som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning,
- b) att en separat teknisk anordning för avlyssning eller upptagning av ljud används i samband med sådan användning av utrustning som avses i 1 §, eller
- c) att en separat teknisk anordning används för att behandla bild- och ljudmaterial som tagits upp med sådan utrustning som avses i 1 § eller 2 §.

I princip alla typer av kameror omfattas där bildupptagningen förmedlas vidare till en elektronisk bildskärm eller lagras på ett elektroniskt medium – oavsett om materialet spelas in eller ej.

Personbevakning

Med personbevakning menas att personer kan identifieras genom bevakningen. Detta preciserar Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) så här: "För att räknas som personbevakning krävs att det går att se kännetecken som gör att det utan större osäkerhet går att skilja de personer som iakttas från andra, till exempel genom att hela personen eller ansiktet syns tydligt. Även sådant som utmärkande klädsel, speciella kropps rörelser eller särskild kroppsbyggnad kan möjliggöra identifiering".

Manövreras på platsen

Med att utrustningen används utan att manövreras på platsen avses att den fortlöpande hanteringen av utrustningen sker på ett ställe som är klart åtskilt från den plats där utrustningen finns. Utrustning som finns i användarens omedelbara närhet och som styrs av användaren är därmed manövrerad på platsen. Lagen omfattar därför inte handhållna kameror eller annan därmed jämförbar utrustning och inte heller kameror som på annat sätt är kroppsburna. Lagen omfattar normalt inte heller användning av exempelvis en webbkamera, utrustning för videokonferens, en kamera placerad på vindrutan i en bil eller en kamera fäst på ett cykelstyre.

Regelbundet upprepad personbevakning

För att det ska vara fråga om kamerabevakning enligt punkten 1 krävs dessutom att utrustningen används på ett sätt som innebär varaktig eller regelbundet upprepad personbevakning. Med personbevakning avses att personer kan identifieras genom bevakningen. Det krävs att sådana kännetecken kan iakttas som gör att man utan större osäkerhet kan skilja de personer som iakttas från andra personer. Det kan ske om hela personen eller personens ansikte syns tydligt. Utmärkande klädsel, speciella kroppsrörelser eller särskild kroppsbyggnad kan också möjliggöra identifiering. Även värmekameror och liknande utrustning kan därför möjliggöra personbevakning om enskilda kan identifieras av de bilder som kamerorna genererar.

Med varaktig personbevakning avses till exempel bevakning med en kamera som under en längre tid är placerad på eller riktad mot en plats där människor normalt vistas. I kravet på regelbundenhet ligger att det i första hand ska vara fråga om tillfällen som ligger relativt nära varandra i tiden. Bevakning vid tillfällen som är mer utspridda kan emellertid också betraktas som regelbunden om det är fråga om systematisk användning av bevakningsutrustning. Även utplacering och användning av kameror på platser där människor passerar mer sällan men med viss regelbundenhet, exempelvis i närheten av en gångstig i skogen, omfattas av lagens tillämpningsområde. Om kameran används på ett sätt som endast innebär enstaka fall av helt kortvarig personbevakning är lagen dock inte tillämplig.

Separat teknisk anordning för avlyssning eller upptagning av ljud

Av punkten 2 framgår att med kamerabevakning avses även att en separat teknisk anordning för avlyssning eller upptagning av ljud används i samband med användning av sådan utrustning som avses i punkten 1. Exempel på sådana anordningar är mikrofoner och radiosändare som inte är inbyggda i utrustning som omfattas av punkten 1.

Separat teknisk anordning för att behandla upptaget bild- och ljudmaterial

Slutligen framgår av punkten 3 att med kamerabevakning avses också att en separat teknisk anordning för att behandla upptaget bild- och ljudmaterial används. Exempelvis avses användning av separata anordningar för att lagra inspelad film.

Vad gäller enligt dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen?

När vi kamerabevakar människor innebär det att vi behandlar personuppgifter. Därför måste vi alltid följa dataskyddsförordningen när vi filmar människor.

Nedan följer en summering av vad som är viktigt att tänka på för att leva upp till kraven i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen.

Behandla för berättigade ändamål

Personuppgifter får bara samlas in för "*särskilda uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål*" säger dataskyddsförordningen. Detta betyder att bilderna – efter att ha samlat in personuppgifter för ett syfte - inte senare kan användas för andra syften.

Principen om uppgiftsminimering

Det är inte tillåtet att behandla mer information än vad som är nödvändigt för att uppnå ändamålet (med bevakningen). Upptagningsområdet för en bevakningskamera ska därför begränsas till att endast omfatta just det som syftet med bevakningen kräver. Bevaka så få personer som möjligt för att uppnå ert syfte med bevakningen. Om vi exempelvis vill bevaka en skolkorridor vid skolmatsalen ska vi begränsa kamerans upptagningsområde till just skolkorridoren, och inte filma sittande elever i skolmatsalen. Fundera över om vi behöver kunna identifiera personer på bilden. Om inte, så kan bilden exempelvis maskas för att alltså begränsa personuppgiftsbehandlingen.

Identifiera er rättsliga grund

Man måste också ha stöd i dataskyddsförordningen för sin personuppgiftsbehandling. Detta kallas att ha en rättslig grund för behandlingen. De rättsliga grunderna återfinns i artikel 6 i dataskyddsförordningen. Myndigheter och andra inom offentlig verksamhet kommer främst att använda grunderna rättslig förpliktelse, uppgift av allmänt intresse, myndighetsutövning eller avtal.

Samtycke är en olämplig rättslig grund vid kamerabevakning. Samtycke behöver inhämtas innan bevakningen påbörjas och samtycket när som helst kan återkallas, är det svårt att tillämpa vid kamerabevakning. Det är även ofta svårt att förutse vilka personer som kommer att träffas av en bevakning. Även om det är en arbetsplats, där kretsen av bevakade som utgångspunkt kan vara begränsad, är samtycke sällan giltigt eftersom det finns ett beroendeförhållande mellan en anställd och arbetsgivaren.

Informera mera

När vi behandlar personuppgifter, vilket vi gör om vi filmar någon, måste vi informera personen i fråga att vi behandlar dennes personuppgifter. Vi måste bland annat sätta upp en skylt som tydligt informerar om att vi bedriver kamerabevakning och kontaktuppgifter till er som bevakar. Se information om kamerabevakningen nedan.

Spara mindre

En viktig regel i förordningen är att man inte får spara personuppgifter längre än vad som är nödvändigt. Hur länge det är nödvändigt att spara personuppgifterna beror på vad vi behöver personuppgifterna till, d.v.s. vilket som är det identifierade syftet med behandlingen.

Det är även viktigt att vi bara bevakar den yta som vi måste filma med hänsyn till ändamålet. Begränsa därför kamerans upptagningsområde. Fundera över om alla ytor som syns på bilden verkligen behöver ses. Om inte, så kan bilden exempelvis maskas (fysiskt eller maskinellt – mjukvarumaskning är i sig en behandling av personuppgifter) för att begränsa personuppgiftsbehandlingen. Huvudregeln är att filmmaterial inte bör sparas längre tid än ett par dagar. Längre lagringstid än 72 timmar kan vara godtagbar, men måste då motiveras särskilt. Ju längre lagringstiden är desto utförligare motivering krävs¹. Gallringstid ska finnas i den angivna nämndens informationshanteringsplan.

Se över säkerheten

Tänk på att skydda personuppgifterna som hanteras. I det innefattar även att begränsa de som hos er har tillgång till uppgifterna, så att endast de som verkligen har behov av uppgifterna kan nå dem. Som tumregel kan sägas att kraven på säkerheten ökar i takt med hur pass känsliga personuppgifter man behandlar.

Förhandla med facket

Var uppmärksam på de bestämmelser som finns i 11–14 §§ medbestämmandelagen² avseende arbetsgivares förhandlingsskyldighet med facket. Det faller på arbetsgivarrepresentanten att iaktta och efterfölja reglerna enligt ovan paragrafer.

Tillsynsmyndighet

IMY (Integritetskyddsmyndigheten) har ansvar för all tillsyn av kamerabevakning i Sverige. IMY är tillsynsmyndighet både över dataskyddsförordningen och kompletterande svensk dataskyddslagstiftning samt kamerabevakningslagen.

Tillstånd

När behövs tillstånd?

Tillstånd behövs enligt kamerabevakningslagen för kamerabevakning om kommunen kamerabevakar en plats dit allmänheten har tillträde. I detta sammanhang är det ointressant om platsen är ett offentligt eller privat område. Begreppet "plats dit allmänheten har tillträde" ska tolkas vitt och omfattar inte bara platser som allmänheten brukar vistas på, utan även områden som allmänheten överhuvudtaget har tillträde till. Följaktligen omfattas sådana platser där människor kan tänkas uppehålla sig och som inte är enskilda, exempelvis torg, skolgårdar (om inte särskilt beslut fattats om att obehöriga ej

¹ Europeiska dataskyddsstyrelsens riktlinje om kamerabevakning Riktlinjer 3/2019 för behandling av personuppgifter genom videoenheter (version 2.0), s. 28

² Lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

äga tillträde) parker eller bibliotek. Här kan även ingå exempelvis gemensamma utrymmen på ett äldreboende, entréer, vägen fram till receptionen i en skolbyggnad och liknande dit allmänheten har tillträde.

Förutsättningar för tillstånd enligt dataskyddsförordningen

Oavsett om det behövs tillstånd, enligt kamerabevakningslagen, eller ej för kamerabevakningen skall alltid dataskyddsförordningen följas.

Kamerabevakning enligt kamerabevakningslagen innebär en behandling av personuppgifter. Den som vill kamerabevaka inom dataskyddsförordningens tillämpningsområde måste därför kunna stödja sig på åtminstone en av de angivna rättsliga grunderna.

Vid tillståndsprövningen gör IMY en prövning av den planerade behandlingens laglighet i förhållande till dataskyddsförordningen och *utöver* det sker en prövning av om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Intresseavvägningen och dokumentation av intresseavvägningen ska göras av den som är anläggningsansvarig eller utsedd person inom verksamten/förvaltningen.

Den vanligaste rättsliga grunden som kommunen tillämpar vid kamerabevakning bör vara den i artikel 6.1 e dataskyddsförordningen: *"om behandling som är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning."*

Uppgift av allmänt intresse ska alltså vara fastställd i lag eller författning, beslut eller kollektivavtal. Annars är det inte en uppgift av allmänt intresse. Allmänt intresse vilar sig då på den kommunala kompetensen i 2 kap. kommunallagen. Genom denna får kommunen själv ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar.

Vid bedömningen om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad ska det särskilt beaktas om bevakningen behövs för att

- förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller utreda eller lagföra brott på en brottsutsatt plats eller på en annan plats där det av särskild anledning finns risk för angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet eller på egendom,
- förebygga, förhindra eller upptäcka störningar av allmän ordning och säkerhet eller begränsa verkningarna av sådana störningar,
- utöva kontrollverksamhet,
- förebygga, förhindra eller upptäcka olyckor eller begränsa verkningarna av inträffade olyckor, eller
- tillgodose andra därmed jämförliga ändamål.³

Vidare framgår av kamerabevakningslagen att vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli bevakad ska det särskilt beaktas

³ 8 § första stycket kamerabevakningslagen.

Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli bevakad ska det särskilt beaktas

- hur bevakningen ska utföras,
- om teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet ska användas, och
- vilket område som ska bevakas.⁴

Hur bevakningen ska utföras

Utifrån principen om uppgiftsminimering ska tiden för bevakningen anpassas. Hänsyn ska tas bland annat till vid vilka tidpunkter bevakningen ska ske. Följande frågor ska ställas vid intresseavvägningen vad gäller tiden för bevakningen.

- Ser behovet av bevakning olika ut på vardagar och helger? När är behovet störst respektive minst?
- Vilken tid på dygnet behövs bevakning? Under vilka tider är behovet störst respektive minst?
- Finns det behov av kamerabevakning dygnet runt eller kan bevakningen begränsas till tider då intrånget i den personliga integriteten är mindre?

Vidare kan det vara avgörande om bevakningen ska ske med bildinspelning eller om filmmaterialet endast ska visas i realtid samt om någon ska titta på filmen i realtid dygnet runt, eller om åtkomst till filmmaterialet endast ska vara tillåten vid en dokumenterad incident. Bildinspelning anses generellt innebära ett större intrång än realtidsbevakning.

Teknik som främjar skyddet av den enskildes personliga integritet

I förarbetena anges till exempel integritetsfrämjande teknik, att personer maskeras eller att upptaget bild- eller ljudmaterial krypteras.⁵ Ett annat exempel kan vara att kameror aktiveras först efter någon typ av larm, som inbrottslarm, rörelsedetektor eller överfallslarm.

Upptagningsområdet

Det är inte tillåtet att behandla mer information än vad som är nödvändigt för att uppnå ändamålet med bevakningen. Upptagningsområdet för en bevakningskamera ska därför begränsas till att endast omfatta just det som syftet med bevakningen kräver.

IMY rekommenderar att följande frågor ställs vid intresseavvägning när det gäller upptagningsområdet⁶:

- Vilken typ av område är det som bevakas?
- Vad för typ av verksamhet sker på platsen?
- I vilka syften befinner sig människor på platsen?

⁴ 8 § andra stycket kamerabevakningslagen.

⁵ Prop. 2017/18:231 s. 145.

⁶ IMY, Vägledning vid kamerabevakning, Tillstånd till kamerabevakning 2018–2020 – en praxissammanställning, IMY rapport 2021:2.

- Befinner de sig där för avkoppling och återhämtning eller lek och fritidsaktiviteter?
- Är platsen som ska bevakas en arbetsplats?
- Vilka personer eller personkretsar rör sig på platsen? Vuxna, barn eller blandat? Arbetstagare?
- Hur länge brukar människor uppehålla sig på platsen?
- Kan området som är tänkt att bevakas begränsas så att intrånget i den personliga integriteten minskar?

Det är av betydelse om det är ett område där många människor normalt rör sig. Områdets karaktär är också av betydelse. Exempelvis är enskildas intresse av att inte bli bevakade särskilt starkt i anslutning till deras hem, i omklädningsrum och på liknande platser.

Konsekvensbedömning

En konsekvensbedömning (eller DPIA, från engelskans Data Protection Impact Assessment) ska göras innan en personuppgiftsbehandling påbörjas om behandlingen sannolikt kan medföra höga risker för de registrerades fri- och rättigheter (artikel 35.1 GDPR). Även för pågående behandlingar kan en konsekvensbedömning behöva upprättas, om riskerna med den pågående behandlingen har ökat av något skäl.

En konsekvensbedömning bör, inför personuppgiftsbehandling genom kamerabevakning, alltid göras då det leder till att man samlar in personuppgifter och det finns hög risk för personers rättigheter och friheter. Syftet med konsekvensbedömningen är att ta reda på vilka risker som finns med att behandla personuppgifter, eventuellt ta fram rutiner och vidta åtgärder för att bemöta dessa risker och visa att kraven i dataskyddsförordningen är uppfyllda.

En konsekvensbedömning ska dokumenteras och följande punkter ska finnas med:

- beskrivning av den planerade personuppgiftsbehandlingen
- ändamålet med den planerade personuppgiftsbehandlingen
- bedömning av behovet av och proportionaliteten av behandlingen i relation till syftet
- bedömning av riskerna för de registrerades fri- och rättigheter
- planerade åtgärder för att minska riskerna för de registrerades fri- och rättigheter
- planerade åtgärder för att säkerställa att behandlingen sker i enlighet med dataskyddsförordningen
- dokumentation av beslut som fattats gällande den planerade behandlingen
- övervakning och uppföljning
- intressenter som involverats i konsekvensbedömningen
- slutlig bedömning och eventuellt förhandssamråd.

Det finns en mall för konsekvensbedömning, se intranätet.

Dataskyddsombudet ska alltid vara inblandat om en organisation gör, eller överväger att göra, en konsekvensbedömning för behandling av personuppgifter.

Ansökan om tillstånd

Se "praktiska hänvisningar" för hänvisning till rutin för ansökan om tillstånd hos IMY.

Om bevakningen avser en arbetsplats, ska ett yttrande från ett skyddsombud, en skyddskommitté eller en organisation som företräder arbetstagarna på arbetsplatsen inhämtas. Vid nyanställning ska arbetstagare informeras om att denne kan komma att arbeta på en plats som är kamerabevakad.

Gäller tidigare tillstånd?

De kameratillstånd för central kamerabevakning som kommunen redan har gäller även efter den 25 maj 2018. Kommunen kan alltså fortsätta kamerabevaka enligt villkoren i beviljade tillstånd så länge tillståndet gäller. Verksamheten ansvarar för att ompröva tillstånden internt minst en gång vartannat år, se rubrik *Uppföljning av kamerabevakning*.

Överklaganden

Både beslut om tillsyn och tillstånd från IMY kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Även kommuner och arbetsplatser där kamerabevakning ska ske har rätt att överklaga.

Ändrade förhållanden

Om förutsättningarna för ett tillstånd ändras får tillsynsmyndigheten besluta om nya villkor eller, om förutsättningarna för tillstånd inte längre är uppfyllda, återkalla tillståndet. Man kan därför inte utan tillstånd från IMY flytta en kamera som det finns tillstånd för till en annan plats.

Kamerabevakning som inte är tillståndspliktig Platser dit allmänheten inte har tillträde

Som konstaterats krävs tillstånd enligt kamerabevakningslagen i de fall kommunen kamerabevakar på en plats dit allmänheten har tillträde. Numera kräver kamerabevakning därför inte tillstånd för de allra flesta verksamheter. Detta innebär dock inte att kamerabevakning är enkelt att hantera eftersom dataskyddsförordningen måste följas, vilket kan innebära utmanande krav.

Områden som inte anses upplåtna för allmänheten är till exempel trappuppgångar i flerfamiljshus, utrymmen och områden på arbetsplatser där allmänheten inte tillåts uppehålla sig eller inne i skolor.

Den som bedriver kamerabevakning som inte är föremål för ett tillståndskrav måste dock alltid se till att kamerabevakningen är förenlig med regleringen i dataskyddsförordningen eller annan tillämplig personuppgiftsreglering. Denna bedömning ska dokumenteras i kommunens e-tjänst för kamerabevakning.

Även om tillstånd inte behövs ska ansvarig för ansökan fylla i blankett (e-tjänst) så att det finns dokumentation om hur kamerabevakningen sker och som visar att vi följer

dataskyddsförordningen. Blanketten skickas sedan till den som avser kamerabevaka samt personuppgiftsansvarig och systemförvaltaren.

Särskilt angivna undantag

Även om allmänheten har tillträde till en plats får kamerabevakning i vissa specifika fall ske utan att en ansökan om tillstånd har gjorts. Dessa undantag finns angivna i 9 och 10 § kamerabevakningslagen.

I 9 § kamerabevakningslagen stadgas de områden som är helt undantagna från tillståndsplikten.

I 10 § kamerabevakningslagen finns de *tillfälliga* undantagen. Till exempel:

- under högst en månad, vid bevakning som bedrivs av Polismyndigheten eller den som är räddningsledare enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, om bevakningen är av vikt för att avvärja en överhängande fara för olycka, begränsa verkningarna av en inträffad olycka eller minska risken för nya olyckor, eller
- under högst en månad, vid bevakning som bedrivs av den som är räddningsledare enligt lagen om skydd mot olyckor, om bevakningen är av vikt för att efterforska en försvunnen person.

Ändrade förhållanden

Om förutsättningarna för lokal kamerabevakning ändras i form av till exempel ändrade placeringar av kameror ska en bedömning enligt tidigare direktiv genomföras samt anmälas till kamerabevakningssamordnaren.

Om ändrade inspelningstider eller förändring av tillfälliga tider ska genomföras för att möta behovet, som inte berör nämnda undantag, ligger det på anläggningsansvarig att kontakta kamerabevakningssamordnaren, aktuell personuppgiftsansvarig samt systemförvaltaren med en skriftlig begäran. Kravet på efterlevnad av legaliteten som förändringarna kan innebära ligger hos anläggningsansvarig och personuppgiftsansvarig.

Information om kamerabevakningen

Krav på tydlig och klar information

Om vi kamerabevakar måste vi sätta upp skyltar och bör informera om bevakningen på något annat sätt. Upplysningsplikten gäller även om varken tillstånd eller anmälan krävs och även i de fall då övervakningen avser en plats dit allmänheten inte har tillträde, alltså då dataskyddsförordningen (GDPR) som huvudregel tillämpas på bildupptagning.

Upplysningsplikten inträder när övervakningsutrustningen sätts upp fram till dess att utrustningen plockas ned och omfattar alla typer av övervakning. Information om att kamerabevakning sker ska vara tydlig och anpassad från fall till fall.

Även om det bästa sättet att upplysa om kamerabevakning oftast är att sätta upp informationsskyltar (Se praktiska hänvisningar) kan det finnas situationer där någon

annan form av information är mer lämpad. Att bara ge muntlig information anser IMY däremot är tveksamt. Med muntlig information är det svårt att i efterhand kontrollera om informationsplikten har uppfyllts. Det är dessutom svårt att på ett bra och praktiskt sätt lämna muntlig information till externa personer, exempelvis besökare och andra utomstående som endast tillfälligt uppehåller sig på platsen.

Det är olagligt att sätta upp dolda bevakningskameror utan att informera den som bevakas. Utöver dataskyddsförordningens regler kan till exempel även brottsbalkens bestämmelse om kränkande fotografering bli tillämplig.

Vilka uppgifter ska informationen innehålla?

Informationen ska innehålla uppgifter om:

- vilka ni är som kamerabevakar
- kontaktuppgifter till er (förvaltning/bolag och kontaktperson med direktnummer och email)

Om ljud kan avlyssnas eller tas upp vid bevakningen, ska en särskild upplysning lämnas om detta.

Dessutom måste det finnas viss annan information, till exempel på en webbsida. Där måste framgå:

- kontaktuppgifter till dataskyddsombud
- ert ändamål, alltså varför ni kamerabevakar
- rättslig grund, alltså vilken lag, regel eller vilket avtal som ni stödjer er på för att få kamerabevaka
- hur länge ni kommer att lagra uppgifterna.
- vilka rättigheter de registrerade har, till exempel att begära att ni raderar deras uppgifter, få bekräftat att man finns inspelad, begära att rätta uppgifterna samt göra invändningar och begäran om att få ut de inspelade materialen i den mån det rör den enskilde själv.
- att de registrerade kan klaga hos IMY om de tycker att ni bryter mot lagar, regler eller avtal

Även följande måste framgå om det gäller för er:

- om ni är skyldiga att kamerabevaka enligt avtal eller lag.
- vem som är mottagare av uppgifter, det vill säga om det är någon annan än ni som ska använda det insamlade materialet.
- om ni kommer att överföra uppgifter till tredje land.
- om ni kommer att använda uppgifterna för automatiserat beslutsfattande.

Processägaren eller från denne delegerad funktion ansvarar för att uppdaterad information finns på kommunens hemsida. I de fall kamerabevakning sker på eller i skola ansvarar anläggningsansvarig för att information om kamerabevakning finns tillgänglig på skolans hemsida.

Undantag från upplysningskravet och rätten till information

Upplysning om kamerabevakning och information om den personuppgiftsbehandling som kamerabevakningen innebär behöver enligt 16 § kamerabevakningslagen inte lämnas i vissa särskilt utpekade fall.

Exempelvis vid bevakning som sker för att skydda en byggnad, en annan anläggning eller ett område som enligt skyddslagen⁷ har förklarats vara skyddsobjekt, om bevakningen endast omfattar skyddsobjektet eller ett område i dess omedelbara närhet samt vid bevakning som bedrivs av den som är räddningsledare enligt lagen om skydd mot olyckor, om bevakningen är av vikt för att efterforska en försvunnen person. Undantagen gäller inte om ljud ska avlyssnas eller tas upp vid kamerabevakningen.

Vidare kan tillsynsmyndigheten besluta om undantag från upplysningskravet i kamerabevakningslagen och rätten till information om den personuppgiftsbehandling som kamerabevakningen innebär om det finns synnerliga skäl.

Särskilt om arbetsgivarens upplysningsplikt

Det ska vara tydligt på förhand för den som går in i ett specifikt utrymme att den platsen kamerabevakas. Den som blir föremål för bevakningen bör få informationen innan den blir bevakad för att ha möjlighet att välja att inte bli bevakad. Det betyder att det inte är tillräckligt att sätta upp en skylt vid exempelvis huvudentrén till en lokal, när det även finns flera andra ingångar till lokalen. Även i förhållande till anställda krävs det mycket väl avvägda och tydliga rutiner för att det ska kunna vara tillräckligt att endast ge muntlig information.

Verksamhetsspecifika platser med kamerabevakning

Varje förvaltning bör även ha en egen intern kamerabevakningsriktlinje då denna riktlinje överser de generella kraven och ger viss rådgivning kring verksamheter.

Kamerabevakning på arbetsplatsen

Arbetsgivaren måste se till att kraven är uppfyllda enligt dataskyddslagstiftningen. Anställda har normalt ett starkt intresse av att slippa bli kamerabevakad på arbetet. När det gäller bevakning av arbetstagare, vilka står i en beroendeställning till den som ska bedriva bevakningen, är det normalt inte möjligt att stödja bevakningen på samtycke eftersom samtycket inte kan ses som ett helt frivilligt och genuint lämnat samtycke.

För att avgöra om integritetsintrånget är tillåtet ska en arbetsgivare fråga sig om övervakningen är proportionerlig i förhållande till de problem man vill åtgärda på arbetsplatsen och till det integritetsintrång det innebär att bli kamerabevakad. Arbetsgivaren måste kunna visa att det finns starka skäl för övervakningen (exempelvis brottsförebyggande vid brottshistorik eller säkerhet vid särskilt utsatta platser såsom lastkaj) och att det inte går att komma till rätta med problemen med mindre ingripande

⁷ 4, 5 och 6 §§ skyddslagen (2010:305)

åtgärder. Det är därför inte tillåtet att bevaka anställda för att rutinmässigt kontrollera hur de utför sina arbetsuppgifter.

För att det ska vara tillåtet att använda kamerabevakning med bildinspelning på en arbetsplats i brottsförebyggande syfte krävs som regel att varje område som kamerabevakas är brottsutsatt. Undantag kan gälla för mycket begränsade utrymmen med en ökad risk för brottslighet, exempelvis där man förvarar särskilt stöldbegärlig egendom. Det krävs att man har genomfört åtgärder för att begränsa bevakningen.

Om en arbetsgivare överväger att påbörja kamerabevakning på en arbetsplats ska en förhandling med företrädare för arbetstagarna genomföras enligt 11–14 §§ medbestämmandelagen.⁸ Vidare ska arbetsgivaren uppfylla kravet om att upplysa om den kamerabevakning som sker, se *Information om kamerabevakningen och Särskilt om arbetsgivarens upplysningsplikt*.

Skola

Kamerabevakning i skolans värld kan hanteras enligt både kamerabevakningslagen och dataskyddsförordningen, beroende på var övervakningen äger rum.

Justitieombudsmannen, JO, har i flera ärenden uttalat att en skola inte är någon allmän plats dit allmänheten har fritt tillträde. På platser där allmänheten inte har tillträde, såsom inne i en skola, tillämpas dataskyddsförordningen. Är det däremot en plats där allmänheten har tillträde tillämpas kamerabevakningslagen tillsammans med dataskyddsförordningen, till exempel så är ytan fram till en expedition oftast att anse som tillgänglig för allmänheten. Vi måste därför i varje enskilt fall utreda var kameran befinner sig och hur den är riktad.

Skolgårdar

Skolgårdar kan vara utformade på många sätt. Användningen och tillgängligheten av en skolgård varierar därför utifrån hur omständigheterna ser ut i det enskilda fallet.

Skolgårdar anses generellt vara en plats dit allmänheten har tillträde. När det gäller utemiljön, exempelvis skolgården, kan kameran fånga in utrymmen som utnyttjas av allmänheten och dit allmänheten kan ha rätt att ha tillträde. Det kan också förekomma olika aktiviteter i skolbyggnader efter det att den ordinarie skolverksamheten avslutats för dagen, till exempel kvällskurser i klassrum eller slöjdsal och aktiviteter gymnastiksal, vilket medför tillträde till skolgården. En bedömning ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Tiden för kamerabevakning ska sammanfalla med de problem som ska motverkas. Samt att tiden så mycket som det är möjligt, utan att syftet med kamerabevakningen inte kan uppnås, ska minimeras för att minska integritetsintrånget. Om allmänheten anses ha tillträde krävs tillstånd enligt kamerabevakningslagen.

När det gäller en skola dit allmänheten kan ha tillträde ska den som vill bedriva kamerabevakning i sin ansökan redogöra för några omständigheter som är av betydelse för prövningen:

⁸ Lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL)

- Är skolgården inhägnad, grindar eller andra anordningar med syfte att stänga skolgården?
- Finns tydlig skyltning?
- Leker barn där efter skoltid?
- I vilken utsträckning används skollokaler efter skoltid?

Ansökan kan även motiveras utifrån att skolan vidtagit åtgärder före kamerabevakning:

- Inlåsning av särskilt värdefull utrustning
- Förstärkt skalskydd till vissa rum och utrymmen i skolan
- Bättre belysning
- Ombyggnationer av ytor med skyddssikt
- Rörelsestyrda vattenkranar
- Ökad vuxennärvaro
- Elevskyddsombud

Särskilt om skolfasader

Om en skola har haft problem med skadegörelse och brott och ändamålet med bevakningen är att förhindra brottslig verksamhet har det i praxis varit tillåtet att bevaka skolfasader under vissa villkor. IMY:s riktvärde för bevakning av husfasader är fortsatt 2 meter från husfasaden. De bestämmelserna öppnar upp för en eventuell lättnad vid bedömningen av dessa villkor, exempelvis att kamerabevakning vid brottsutsatta områden skulle kunna ske på större område än nuvarande praxis två meter från fasaden. Men det saknas fortfarande praxis som stödjer detta. Det är viktigt att ha en tydlig motivering till varför ett större område ska vara bevakat. Har det till exempel varit incidenter med stenkastning kan det finnas grund för ett utökat område då en sten ofta kastas från ett längre avstånd än 2 meter.

Inomhus i en skolbyggnad

Inne i en skolbyggnad anses allmänheten ha tillträde till ytan fram till skolexpeditionen. Kamerabevakning av dessa ytor fram till skolexpeditionen är därmed tillståndspliktiga.

I ett tillsynsärende bedömde IMY (dåvarande Datainspektionen) att kameror som endast riktades mot entréerna till en skola och således filmade eleverna under kort tid när de går in och ut ur skolan. Bedömningen var att IMY ansåg att integritetsskyddsintresset var relativt svagt. Att i realtid övervaka endast skolans entréer medförde, enligt IMY, inte heller någon påtaglig risk för att elevernas normala förehavanden och vanor övervakas. Skolhuvudmannen i ärendet (i Kristianstads kommun motsvaras detta av barn- och utbildningsnämnden) hade visat att det fanns ett stort behov av att förhindra obehöriga att ta sig in i skolan för att misshandla och hota elever, och stjäla datorer samt även att förhindra interna stölder. Huvudmannen hade också vidtagit rimliga alternativa åtgärder, såsom bland annat kodlås, datorförvaring, rastvakter och flyttning av rektorers arbetsrum (*IMY(fd DI):s beslut den 7 april 2011, dnr 1582-2010. Se även "Praktiska hänvisningarna"*).

Övriga ytor inne i skolbyggnaden anses vara platser dit allmänheten inte har tillträde och kamerabevakning är därför inte tillståndspliktig där. Reglerna i dataskyddsförordningen ska dock följas och vid tveksamma fall kan förhandssamråd med IMY krävas. *(Se praktiska hänvisningar för mer information)*

För att avgöra om integritetsintrånget är tillåtet ska man fråga sig om övervakningen är proportionerlig i förhållande till de problem man vill åtgärda och till det integritetsintrång som det innebär att bli kameraövervakad. Generellt anses integritetsintresset vara mycket högt inne i en skola, eftersom det inte bara är elever som blir bevakade, utan även lärare och annan personal. Det krävs liksom vid kamerabevakning på arbetsplatsen starka skäl för att en kamerabevakning ska vara motiverad och förenlig med dataskyddsförordningen. Kamerabevakning av lektionssalar, bibliotek samt liknande utrymmen som typiskt sett används för elevernas sociala umgänge såsom korridorer, uppehållsytor och elevcafé, betraktas generellt sett som ett intrång i såväl elevers som skolpersonals personliga integritet. Det finns då en risk för att elevernas normala förehavanden och vanor övervakas. Inte heller får kameror installeras för övervakning i toaletter, omklädningsrum eller personalrum.

Eftersom skolan är en arbetsplats finns en skyldighet för arbetsgivaren att förhandla med arbetstagarorganisationer i enlighet med bestämmandelagen i samband med att kamerabevakning övervägs. Vi måste också se till så att vi uppfyller kravet om att upplysa om den kamerabevakning som sker, se *Information om kamerabevakningen*. Bland annat elevråd, föräldraråd, arbetstagarorganisation och skyddsombud ska engageras i arbetet för att dels sprida information om kamerabevakningen, dels för att bidra till behovsanalysen.

Digital tillsyn genom kamerabevakning inom insats beviljad genom socialtjänstlagen eller lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

För att man inom hemtjänst, på särskilt boende eller vid insatser inom LSS ska kunna använda välfärdsteknik som digital tillsyn genom kamerabevakning, som medför att det sker en behandling av personuppgifter, krävs det att det finns ett beslut om en insats enligt socialtjänstlagen eller enligt LSS. Ett beslut om insats kan endast fattas efter ett samtycke enligt socialtjänstlagen eller LSS till insatsen från den som berörs av insatsen. En god man eller förvaltare som har ett förordnande av domstol att "bevaka den enskildes rätt" kan lämna samtycke till insats och genomförande av digital tillsyn under förutsättning att den enskilde inte motsätter sig det. När det finns ett beslut om insats enligt socialtjänstlagen eller LSS så behandlas personuppgifterna vid kamerabevakning på den lagliga grunden allmänt intresse enligt dataskyddsförordningen. Som huvudregel så kan den enskilde inte vägra den personuppgiftsbehandling som insatsen innebär.

Vid användning av digital teknik vid insatser enligt 4 kap. 2 c § socialtjänstlagen som har funktioner som möjliggör monitorering, sensorering eller positionering måste den som beviljats insatsen lämna ett samtycke som uppfyller dataskyddsförordningens krav för samtycke (9§ lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten). Om insatser enligt 4 kap. 2c § socialtjänstlagen medför behandling av personuppgifter som avser en närstående som stadigvarande sammanbor med den som beviljats insatsen, måste även

den närstående lämna ett samtycke till behandlingen som uppfyller dataskyddsförordningens krav på samtycke. Samtycket ska då ges genom en otvetydig viljeyttring. Samtycket ska också vara "informerat" vilket innebär att den personuppgiftsansvarige ska informera om på vilket sätt personuppgiftsbehandlingen kommer att ske. Om den personuppgiftsansvarige önskar ändra sättet för personuppgiftsbehandlingen så behöver ett nytt samtycke inhämtas.

Kamerabevakningen sker ofta i en integritetskänslig miljö, till exempel i sovrummet, och integritetsintresset är därför stort. Den digitala tillsynen med kamerabevakning måste utformas så att den uppfyller dataskyddsförordningen, lag om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, förordning om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten och kamerabevakningslagen. Den enskilde kan när som helst motsätta sig insatsen och den ska då avslutas.

Saknar personen förmåga att förstå, till exempel på grund av psykisk sjukdom eller demenssjukdom, och ingen god man eller förvaltare kan ge samtycke får omsorgsgivaren inte fatta beslut om insatsen digital tillsyn genom kamerabevakning.

Får den enskilde besökare när kamerabevakningen sker får omsorgsgivaren inte kamerabevaka dem utan deras samtycke.

Vid digital tillsyn via kamerabevakning kan personal från socialtjänsten komma att bli kamerabevakad och det finns därför en skyldighet för arbetsgivaren att förhandla med arbetstagarorganisationer i enlighet med bestämmandelagen i samband med att kamerabevakning övervägs.

Innan digital tillsyn påbörjas ska den personuppgiftsansvarige:

- beakta att insatsen alltid är skälig, rimlig och proportionerlig i förhållande till vad man vill uppnå, finns det mindre ingripande åtgärder så ska de användas i första hand
- göra en konvensbedömning enligt dataskyddsförordningen vid införandet av nya digitala tjänster eller så snart som möjligt om införande har skett redan
- upplysa om kamerabevakningen genom tydlig skyltning eller på annat verksamt sätt samt även om ljud avlyssnas eller tas upp vid bevakningen

Digital tillsyn genom kamerabevakning inom hemtjänst, på särskilt boende eller inom LSS är inte tillåten på andra grunder än att det sker som en insats enligt socialtjänstlagen eller LSS.

Kamerabevakning vid entréer, i receptioner och väntrum

Ibland är det aktuellt med kamerabevakning vid entréer, i receptioner och väntrum. Det kan gälla receptioner hos myndigheter, bibliotek, samlingslokaler, kulturhus, idrottsanläggningar, badhus eller liknande. På sådana platser har människor som utgångspunkt rätt att röra sig utan att bli övervakade. Därför krävs det vanligtvis antingen att platsen är brottsutsatt eller att det finns risk för angrepp på någons liv, hälsa, trygghet eller på egendom.

Eftersom integritetsintresset väger tungt krävs det normalt sett en omfattande problematik på platsen för att bevakningen ska vara tillåten. En bedömning får göras i varje enskilt fall.

Förvaltningsrätten har bedömt att entré till sjukhus generellt sett är en sådan plats där integritetsintresset gör sig starkt gällande.⁹ Vidare har förvaltningsrätten funnit att integritetsintresset vägde tyngre vid bevakning av entrén och väntrummet till ett kontor för individ och familjeomsorg. Även om kommunen angett risken för hot och våld mot anställda, ett trygghetsskapande syfte, vilket ansågs minska integritetsintresset något, bedömde förvaltningsrätten att integritetsintresset vägde tyngre och tillät endast kamerabevakning när ingen verksamhet pågick.

Även om kamerabevakningen endast sker i realtid kan integritetsintresset väga tyngre om det finns sittplatser, vilket innebär att enskilda kan tänkas uppehålla sig där en längre tid än vid en vanlig entré där enskilde bara passerar.

För mer begränsad bevakning av exempelvis entréer eller receptioner så kan det räcka med mindre allvarlig eller mindre frekvent brottslighet för att erhålla tillstånd. Det är generellt lättare att motivera bevakning av entréer, väntrum och receptioner om man kan påvisa en konkret problembild och det inte berör hela anläggningar eller större områden.

Idrotts- och simhallar

Integritetsintresset väger tungt under öppettider i de delar av en idrotts- eller simhall där idrottsaktiviteter utövas. Det krävs då tungt vägande skäl för att kamerabevakning ska vara tillåten, till exempel en omfattande problematik med brott eller en förhöjd risk för olyckor. Även kamerabevakning utanför toalettutrymmen eller i närheten av omklädningsrum där personer vistas endast iförda badkläder anses särskilt integritetskänslig.

När en idrotts- eller simhall är låst och larmad, och ingen verksamhet pågår, är integritetsintresset så försumbart att kamerabevakning i princip alltid är tillåten.

Kommunala fastigheter

Tekniska förvaltningen ansvarar för förvaltning av kommunens byggnader och är de som ansöker om tillstånd för central kamerabevakning när det gäller kamerabevakning av t.ex. fasader och tak på byggnader för att förebygga skadegörelse. Samma krav på legalitet krävs och ansökningarna prövas av IMY.

Drönare

Om du flyger obemannat luftfartyg, så kallat drönare, behöver du ha kunskap om vilka regler som finns och var det är tillåtet att flyga. På Transportstyrelsens hemsida finns all information. I bilagan "Praktiska hänvisningar" finns länkar för informationsinhämtning kring drönare.

⁹ RÅ 2004 ref. 44 och Förvaltningsrätten i Stockholm 2021-08-25, mål nr 16005-21

Hantering av bevakningsmaterial

Hur ska bild- och ljudmaterial från kamerabevakning skyddas?

Bild och ljud som tas upp i samband med kamerabevakning betraktas som personuppgifter som ska skyddas med lämpliga säkerhetsåtgärder. Säkerhetsåtgärderna ska anpassas till de tekniska möjligheter som finns, vad det kostar att genomföra åtgärderna, de särskilda risker som finns med behandling av materialet och hur känsligt materialet är. Ett krav är att materialet ska förvaras i säkerhetsskåp enligt gällande standard.

Inspelat material är att anse som känsligt material till vilket endast ett fåtal personer har tillgång till genom att:

- Det förvaras i låsta/inbrottslarmade utrymmen
- Inpasserings/tillträdeskontroll sker till de utrymmen där utrustning förvaras
- Materialet ej lagras på andra ställen än de system som är avsedda för kamerabevakning

Antalet behöriga personer ska begränsas och personal ska endast ta del av materialet då det är nödvändigt för att utföra en arbetsuppgift kopplat till angivet ändamål. Behörighet att granska inspelat material har endast säkerhetschefen, särskilt ansvarig på TRC (Trygghet - och Räddningscentralen), ansvarig för anläggningen vid lokal anläggning, kamerabevakningssamordnare och tjänstgörande larmoperatör vid TRC. Det ska genom loggar kunna visas vem som granskat materialet och när, så att eventuellt missbruk kan följas upp. Granskning av bilder får lov att ske exempelvis om ett tillbud inträffat eller misstanke råder om att ett tillbud har skett.

Hur länge får man spara material från kamerabevakning?

Material från kamerabevakning får sparas så länge det behövs för det ändamål som kamerabevakningen bedrivs för. Enligt dataskyddsförordningen får materialet bevaras så länge det är nödvändigt för ändamålet. Det är upp till den personuppgiftsansvarige att göra en bedömning av hur länge materialet får bevaras. Uppgifterna ska raderas när de inte längre behövs för ändamålet. Om en lång lagringstid kan motiveras kan den vara tillåten. Vid en längre lagringstid måste dock motiveringen vara utförligare, särskilt om lagringstiden ska vara längre än 72 timmar.

Huvudregeln är således att materialet sparas i 72 timmar.

Tystnadsplikt och utlämnande av material från kamerabevakning

Sekretessen hindrar normalt inte att enskilda kan få tillgång till material från kamerabevakning som avser dem själva i det allmännas verksamhet. Om materialet omfattar även andra personer, kan den enskilde få tillgång till materialet förutsatt att ett utlämnande inte är till men för någon sådan person eller dennes närstående.

Offentlighets- och sekretesslagen gäller för myndigheter

Bild- och ljudmaterial från kamerabevakning omfattas av en tystnadsplikt enligt kamerabevakningslagen och ska skyddas mot obehörig åtkomst eller obehörigt utnyttjande. Kommunen ska som myndighet i stället för kamerabevakningslagen tillämpa offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. När det gäller material från kamerabevakning är det bestämmelsen i 32 kap. 3 och 3a §§ OSL som blir aktuella.

Utlämnande till en brottsbekämpande myndighet

Material från kamerabevakning får lämnas ut till en brottsbekämpande myndighet som har ett behov av materialet för att utreda ett begånget brott. Ett utlämnande kan enligt denna bestämmelse ske om den mottagande myndigheten har ett behov av uppgifterna för att utreda ett begånget brott med fängelse i straffskalan (jfr 10 kap. 24 § OSL).

De brottsbekämpande myndigheterna har även behov av att få tillgång till material från kamerabevakning för andra ändamål inom brottsbekämpningen än utredning av begångna brott. Vid planlagda operativa brottsförebyggande insatser kan realtidstillgång till material från kamerabevakning vara av stort värde. Det finns vidare i underrättelsearbetet ett stort behov av kartläggning av till exempel grov brottslighet eller brottsaktiva grupperingar. I sådan kartläggning utgör material från kamerabevakning en viktig informationskälla. Material från kamerabevakning kan också utgöra ett viktigt underlag för åtgärder för planering och vidtagande av skyddsåtgärder vid allvarliga hot mot person eller egendom i syfte att förebygga eller förhindra att ett uttalat hot omsätts i handling. Även när det gäller uppgifter som ska lämnas ut för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet krävs det dock att det finns ett konkret behov av uppgifterna.

Utlämning ska ske genom att aktuellt material överförs till DVD-skiva som sedan överlämnas enligt nedan rutin. Externa USB-minnen och liknande tillbehör som inte tillhör Avdelningen för Skydd och Säkerhet eller kamerabevakningssamordnaren får inte användas eller kopplas in i våra system. Detta för att minska risken att virus och annan skadlig kod infiltrerar våra system.

Rutin för utlämnande till en brottsbekämpande myndighet

Vid en utlämning av material ska anläggningsansvarig hänvisa berörd myndighet och dess företrädare till kommunens kamerabevakningssamordnare eller säkerhetschef vid ASOS (Avdelningen för Skydd och Säkerhet). Företrädare för myndighet som begär ut uppgifter ska infinna sig personligen och ska kunna identifiera sig för uthämtning. Detta för att säkerställa att rätt person får rätt uppgifter och att uthämtningen är spårbar. Om annat säkert system finns, tex. Sefos, får det användas.

Uthämtningen registreras i en logg, gäller endast brottsbekämpande verksamhet, där vilken uppgift som hämtats ut, vem som hämtat ut den och ett diarienummer hos uthämtande myndighet registreras. Loggen hanteras av kamerabevakningssamordnaren, med säkerhetschefen vid ASOS som kontrollfunktion.

Brottsbekämpande myndigheter kan vid akuta tillfällen ta kontakt med TRC för att få tillgång (uppspelning) av material. I ett sådant akut tillfälle har även särskilt utsedd person på TRC möjlighet att lämna ut inspelat material. Material ska annars lämnas ut

fysiskt av kamerabevakningssamordnaren under kontorstider. Beslut att lämna ut allmänna handlingar (material från kamerabevakning inspelat material) hanteras enligt den delegationsordning som den nämnd verksamheten faller under.

Utlämnande till kommuner och myndigheter som ansvarar för räddningstjänst

För att bevakning som sker i syfte att förebygga olyckor ska kunna vara effektiv krävs vidare att material kan lämnas ut till kommuner och myndigheter som ansvarar för räddningstjänst.

Även andra regler om sekretess till skydd för enskilda kan bli tillämpliga

Även andra regler om sekretess till skydd för enskilda kan bli tillämpliga på uppgifter som har inhämtats med en bevakningskamera. Som exempel kan nämnas att sekretessen enligt 25 kap. 1 § OSL är tillämplig även på uppgifter som har inhämtats vid patientövervakning med en TV-kamera. Vid konkurrerande sekretesskydd ska regeln som ger det största skyddet ges företräde (se OSL 7 kap. 3 §). I domstol gäller dock delvis andra konkurrensbestämmelser (se OSL 43 kap. 2 §).

Sekretess vid förteckning över kamerabevakning

De förteckningar över kamerabevakning som verksamheterna ska upprätta kan innehålla detaljerad information om kommunens säkerhetsarbete och vilka åtgärder som vidtagits. Denna information kan öka vår verksamhets sårbarhet. I förteckningarna ska därför endast sådan information som är nödvändig finnas med. Förteckningen ska förvaras så att inte obehöriga kan ta del av uppgifterna. Om en begäran om att få ta del av förteckningen beträffande kamerabevakning av ett objekt inkommit ska Säkerhetschef vid ASOS, utan dröjsmål, kontaktas.

När det gäller förteckningar ska det bedömas om sekretess för dessa uppgifter föreligger utifrån 18 kap. 8 § OSL. I denna bestämmelse fastställs att sekretess gäller för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd, om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs och åtgärden avser:

1. byggnader eller andra anläggningar, lokaler eller inventarier,
2. tillverkning, förvaring, utlämning eller transport av pengar eller andra värdeföremål samt transport eller förvaring av vapen, ammunition, sprängämnen, klyvbart material eller radioaktiva ämnen,
3. telekommunikation eller system för automatiserad behandling av information,
4. behörighet att få tillgång till upptagning för automatiserad behandling eller annan behandling,
5. den civila luftfarten eller den civila sjöfarten,
6. transporter på land av farligt gods, eller
7. hamnskydd.

Sekretessen är begränsad genom ett rakt skaderekvisit, det vill säga offentlighet är huvudregeln. Men om uppgifterna inte kan lämnas ut på grund av säkerhetsskäl kan en

sådan uppgift falla under bestämmelsen och hemlighållas. En bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Ansvar för utlämnande av allmän handling

Säkerhetschefen, särskilt ansvarig hos TRC eller kamerabevakningssamordnaren bistår den nämnd eller verksamhet som beslutat om utlämnande av allmän handling (kamerabevakat inspelat material). Vid utlämning av allmänna handlingar ska sekretessprövning alltid ske innan utlämning, även från kamerabevakning inspelat bildmaterial. Detta ansvarar den nämnd eller verksamhet som materialet berör för.

Att bryta mot tystnadsplikten är straffbart och man dömas till böter eller fängelse för brott mot tystnadsplikten. Även arbetsrättsliga åtgärder kan vidtas.

Begäran om registerutdrag enligt dataskyddsförordningen

Förutom den grundlagsstadgade rätten att begära att få ta del av material från kamerabevakning som en allmän handling har den person som kan identifieras vid kamerabevakning, även kallad den registrerade, rätt att av den personuppgiftsansvarige få bekräftelse på huruvida personuppgifter som rör honom eller henne håller på att behandlas och i så fall få tillgång till personuppgifterna, förutsatt att begäran från den registrerade inte är uppenbart ogrundad eller orimlig.

Ett registerutdrag ska innehålla information om huruvida personuppgifter behandlas eller inte. Om personuppgifter behandlas ska det framgå vilka uppgifter om den sökande som behandlas i form av ett utdrag med alla de personuppgifter som rör personen som sökt registerutdrag. Bland annat ska det framgå varifrån dessa uppgifter kommer, vad som är ändamålet med behandlingen och till vilka mottagare eller kategorier av mottagare uppgifterna lämnas ut. Ett registerutdrag ska tillhandahållas kostnadsfritt.

Om ni inte kan identifiera den som bevakats gäller inte rätten till registerutdrag, om inte den som filmats kan lämna ytterligare information som möjliggör identifiering. Det skulle exempelvis vara möjligt om den som begär informationen kan berätta vid vilken tidpunkt som den blev filmad.

Läs mer om registerutdrag i kommunens *Rutin för registerutdrag*. Se mer information i de *"Praktiska hänvisningarna"*.

Ansvarsfördelning inom kommunen

Ansvar för tillstånd, information och hantering av inspelat material

I Kristianstads kommun används tre typer av kamerabevakning för skydd av fastigheter, verksamheter och personal.

- Central kamerabevakning (Tillståndspliktig)
- Lokal kamerabevakning a) (Ej tillståndspliktig)
- Lokal kamerabevakning b) (Tillståndspliktig i vissa fall)

Det övergripande ansvaret för den centrala kamerabevakningen och dess användning vilar på TRC då de sköter den fysiska övervakningen av systemen och kamerorna. Ansvaret för ansökan om tillstånd och dokumentation av ej tillståndspliktig kamerabevakning och hantering av inspelat material varierar beroende på om det rör sig om central eller lokal kamerabevakning.

Med *central kamerabevakning* menas utvändig kamerabevakning på fastigheter med rörelsedetektion som larmar och tänder upp kamera kopplad till TRC för åtgärd. Ansvaret för den tekniska installationen vilar på anläggningsägaren. Funktionen för central kamerabevakning vilar på TRC. Anläggningsägaren ska meddela TRC vem som ska vara kontaktperson.

Lokal kamerabevakning innebär:

- a) Invändig kamerabevakning med gemensam server som administreras av TRC. Till exempel intern kamerabevakning på en skola eller i rådhuset som inte är allmän plats.
- b) Invändig eller utvändig kamerabevakning utan inspelning, d.v.s. överföring av video i realtid från kamera till skärm vid exempelvis porttelefoner eller vid platser då till exempel entréer behöver kunna kontrolleras fortlöpande.

Verksamheten är ensamt ansvarig för lokal kamerabevakning, att bevakningen är laglig och samma regler för tillstånd gäller – även om inspelning inte sker.

Kamerabevakning som spelar in på egen server, lokalt nätverk eller liknande får inte förekomma. Kamerabevakning som sker ska vara kopplad till den för kommunen gemensamma system som TRC förvaltar. Befintlig kamerabevakning som inte sker via gemensamt system ska omgående kopplas över dit eller upphöra.

Ansökan om tillstånd enligt Kamerabevakningslagen

Ansökan om *central* kamerabevakning görs av behörig representant för verksamheten i samråd med Räddningstjänsten (kommunens kamerabevakningssamordnare) och/eller Avdelningen för Skydd och Säkerhet. Om verksamheten eller förvaltningen har en funktion (t.ex. en informationssäkerhetsansvarig) som bevakar nämndens och förvaltningens personuppgiftsansvar ska även denna konsulteras i processen. Detta gäller tillstånd enligt kamerabevakningslagen.

Om verksamheten, bolaget eller förvaltningen har interna rutiner som kompletterar kommunens riktlinjer ska dessa också följas. Anmälan om *lokal* (a och b) kamerabevakning till Räddningstjänsten görs av förvaltnings- eller bolagschef eller den/de som denne har delegerat ansvaret till i den egna verksamheten, till exempel den som kommer vara anläggningsansvarig/kontaktperson.

Räddningstjänsten och kamerabevakningssamordnaren ska i samband med behandlingen av ett ärende få ta del av den utredning som gjorts med ledning av dessa riktlinjer och som ligger till grund för anmälan om kamerabevakning. Även om tänkt kamerabevakning inte

är tillståndspliktig innebär det inte per automatik att den är tillåten. Verksamheten och den som kommer vara anläggningsansvarig ska alltid kunna visa hur den gjort bedömningen att bevakningen är laglig och att man efterlever gällande dataskyddslagstiftning.

Vid *central* och i vissa undantagsfall även *lokal (B)* kamerabevakning ska ansökan om tillstånd enligt kamerabevakningslagen göras skriftligen till IMY.

Förteckning

Det ankommer på ansvarig för central och lokal kamerabevakning att skicka ändringar av tidigare upprättad förteckning till kamerabevakningssamordnaren. Systemförvaltare är TRC och funktionen kommunens kamerabevakningssamordnare svarar mot denne samt ASOS. Denne kommer att ta emot och stämma av en inkommen förteckning över förändringar av installerad kamerabevakning för central och lokal kamerabevakning med ursprunglig förteckning (som upprättades i samband med införandet av kamerabevakning). Den ursprungliga förteckningen upprättas av kamerabevakningssamordnaren i samråd med kommande anläggningsansvarig vid fysiskt möte inför införandet av kamerabevakning.

Förteckningen ska omfatta samtlig övervakningsutrustning. Av förteckningen ska följande framgå:

- vad som övervakas
- antal kameror
- ritning över lokalen med kameraplacering och fast möblering
- vilken utrustning och vilket program som används
- kontaktperson hos användaren och systeminstallatören
- teknisk beskrivning

Uppföljning av kamerabevakning

Samtliga förvaltningar, verksamheter och bolag som kamerabevakar, genom anläggningsansvarig eller utsedd person, ska minst en gång per år inkomma med redovisning till kamerabevakningssamordnaren av övervakningsutrustning - både sådan kamerabevakning som kräver tillstånd och sådan kamerabevakning som inte kräver tillstånd. Redovisningen ska innehålla en kortare analys som beskriver om syftet och effekt uppnåtts med kamerabevakning. Inkommer inte fullständig redovisning till kamerabevakningssamordnaren och ASOS kan det innebära att aktuell kamerabevakning ska avslutas.

Kommunens kamerabevakningssamordnare ska utifrån inlämnade redovisningar från förvaltningarna sammanställa en rapport till Säkerhetschefen på ASOS eller till den som denne särskilt utsett.

Kommunens kamerabevakningssamordnare kan komma att göra inspektioner av förvaltningar och verksamheter för att se att redovisningarna är uppdaterade enligt dessa riktlinjer.

Vid avvikelser från redovisningar och förteckningar ska en undersökning av omständigheterna genomföras i syfte att ta fram underlag för information, utbildningshöjande insatser samt undvikande av sanktionsavgifter.

Minst en gång vartannat år (*från och med tillstånd eller beslut för kamerabevakning*) ska anläggningsansvarig för central och lokal kamerabevakning ompröva beslut om central och/eller lokal kamerabevakning. Om förvaltningsspecifika rutiner finns ska dessa följas. Omprövningen ska delges kamerabevakningssamordnaren skriftligen. Är kamerabevakningen mer integritetskränkande kan omprövning av beslutet behöva ske mer frekvent. Detta för att säkerställa legaliteten och effektiviteten av kamerabevakningen. Så även om man innehar tidigare tillstånd så skall bedömning, konsekvensanalyser och omprövning ske för att efterleva de krav och rekommendationer som ankommer på en verksamhet från t.ex. IMY.

Samarbete med andra kommuner

I fall där andra kommuner anmäler intresse för att koppla in sina verksamheter, förvaltningar och bolags kameror till TRC med syfte att låta TRC sköta bevakningen, så är TRC fortsatt systemägare och systemförvaltare.

Anslutande kommun tillser att de har en egen lokal processägare som ansvarar för sin kommuns kamerabevakning. Det innebär att Kristianstad kommun inte åtar sig några administrativa uppgifter kopplat till anslutande kommun.

Anslutande kommun ansvarar också för att inrätta egen kamerabevakningssamordnare som funktion med syfte att samverka med TRC samt sammanställer redovisningar och förteckningar som tidigare nämnts.

Medför anslutningen kostnader ansvarar anslutande kommun för kostnader och TRC ansvarar för fakturering av utgifter.

Samarbetsavtal samt datadelningsavtal (som fastställer personuppgiftsansvaret) mellan TRC och anslutande kommun skall skrivas så att överenskommelse beträffande ansvar och kostnader finns tydligt dokumenterat hos båda parter.

Lokala kamerabevakningssamordnare i andra kommuner ska ha möjlighet att själva kunna extrahera lokalt bildmaterial kopplat till den egna kommunen vid situationer som till exempel överlämnande av material till brottsbekämpande myndigheter.

Vad händer om kommunen bryter mot bestämmelserna?

Sanktioner

Om kommunen bryter mot reglerna i dataskyddsförordningen kan IMY besluta om att kommunen ska betala en administrativ sanktionsavgift och skadestånd. Bestämmelser om IMY:s befogenheter i EU:s dataskyddsförordning ska gälla även vid tillsynen över att kamerabevakningslagen följs. Med andra ord får IMY, om kommunen bryter mot reglerna i

kamerabevakningslagen, vidta samma åtgärder som vid brott mot dataskyddsförordningen, det vill säga ta ut en sanktionsavgift och skadestånd. Då kamerabevakningslagen kompletterar dataskyddsförordningen gäller kamerabevakningslagen i första hand om den är tillämplig.

I kamerabevakningslagen står särskilt utskrivet vid vilka tillfällen IMY kan ta ut en sanktionsavgift. Det kan ske om den som bedriver kamerabevakning bryter mot tillståndskravet, dvs. saknar tillstånd till kamerabevakning trots att ett sådant krävs enligt lagen. IMY får också ta ut sanktionsavgift av den som har beviljats tillstånd till kamerabevakning men inte följer villkoren i beslutet om hur kamerabevakningen får anordnas eller om den som bedriver kamerabevakningen bryter mot kraven om hur upplysning om kamerabevakning ska lämnas. Slutligen får en sanktionsavgift också tas ut av den som har beviljats undantag från upplysningskravet och rätten till information men inte följer villkoren i beslutet om undantag.

Hur hög sanktionsavgiften blir beror dels på vilken bestämmelse överträdelsen gäller, dels på omständigheterna i det enskilda fallet. IMY kommer bland annat att titta på hur allvarlig överträdelsen är, hur stor skada som skett, om det är fråga om känsliga personuppgifter, om det rör sig om upprepade överträdelser och om överträdelsen är avsiktlig.

IMY ska se till att en eventuell sanktionsavgift är effektiv, proportionerlig och avskräckande. Därför kan även exempelvis organisationens storlek ha betydelse. För mindre allvarliga överträdelser ska avgiften uppgå till högst 5 miljoner kronor och för allvarligare överträdelser till högst 10 miljoner kronor.

Skadestånd och andra varningar

Vid överträdelse av gällande bestämmelser eller av beslut som har meddelats kan kommunen också bli skyldig att betala skadestånd.

IMY kan utfärda varningar om en planerad behandling av personuppgifter sannolikt kommer att bryta mot bestämmelserna i förordningen. IMY kan även utfärda reprimander om en pågående behandling av personuppgifter bryter mot bestämmelserna och kan dessutom förelägga att en viss behandling måste upphöra.

IMY:s beslut om administrativ sanktionsavgift och skadestånd kan överklagas.

För mer information

Trygghet -och
Räddningscentralen
Tel: 044-200 400

Anders Johansson
Säkerhetschef
Tel: 044-200 400

Riktlinje för kamerabevakning
Ånr 2023/1351
Antagen av Kommunstyrelsen

Kristianstads
kommun

Kristianstads kommun | Olle Granlund
| ASOS | 044-200 400
www.kristianstad.se | kommun@kristianstad.se